

CONCEPT

Ontwikkeling Beleidsplan

Kerkgroep Pastoraat

Protestantse Gemeente te Oosterbeek-Wolfheze

VOOR DE PERIODE 2016 – 2020

Versie 11 juli 2017

Inhoud

Opdracht Kerkgroep Pastoraat	3
Doelstelling van het pastoraat	3
De organisatie van het pastoraat	3
Gemeenschap bevorderende activiteiten	5
Kerk naar buiten	5
Knelpunten	5
Beperkte beschikbaarheid	5
Pastoraat voor oudere gemeenteleden	6
Onderkennen pastorale behoeften	6
Beleidsrichting	6

Opdracht Kerkgroep Pastoraat

De Kerkgroep Pastoraat inspireert mensen om naar elkaar om te zien en bevordert, dat wij als gemeente van Christus respectvol met elkaar omgaan. De kerkgroep heeft een directe relatie met de sectieteams, die het omzien naar elkaar per sectie organiseren en stimuleren. Ook hebben zij een signalerende functie, zodat via de kerkenraadsleden in de sectieteams geluiden uit de secties bij de kerkenraad binnenkomen. Tot de aandachtsvelden van de kerkgroep Pastoraat behoren de diverse categorieën van gemeenteleden, waaronder ook de nieuw ingekomen leden.

Gerben Heitink geeft de volgende definitie van pastoraat:

“Onder pastoraat wordt verstaan de zorg en aandacht die:

- zich richt op heel de mens, voornamelijk gericht op zijn geestelijk functioneren,*
- oog heeft voor omstandigheden,*
- plaats heeft via ontmoeting, gesprek en ritueel, individueel of in groepen,*
- de vorm heeft van onderling pastoraat of van professionele begeleiding,*
- opkomt uit de joods-christelijke traditie,*
- zich verbonden weet met de plaatselijke kerk, met het doel dat mensen iets ervaren van heling, ondersteuning, leiding en verzoening in hun leven,*
- een relatie onderhoudt met andere vormen van zorg en begeleiding in de context van de moderne samenleving”.*

Doelstelling van het pastoraat

De kern van alle pastoraat is het omzien naar elkaar in de naam van Christus. Er is sprake van pastoraat daar waar mensen elkaar ontmoeten en een relatie met elkaar aangaan om, bij het licht van het evangelie, samen een weg te zoeken in geloofs- en levensvragen.

Binnen de kerkelijke gemeenschap van de Protestantse Gemeente te Oosterbeek-Wolfheze, die als visie voor het gemeente-zijn uitgaat van *omgang met God, inzet voor mens en wereld en gemeenschap*, is pastoraat een wezenlijk element dat daaruit voortvloeit. Zorg en aandacht voor elkaar, het beschikbaar zijn voor het bespreken van zingevingvragen en het aangesproken kunnen worden op geloofszaken vormen het hart van het pastorale werk.

De organisatie van het pastoraat

De zorg voor het pastoraat is een taak van de kerkenraad, die deze heeft toevertrouwd aan de Kerkgroep Pastoraat. Deze bestaat uit de predikant(en), de pastorale ouderlingen, pastorale medewerkers, coördinatoren, contactpersonen en anderen, die zijdelings bij het pastoraat betrokken zijn. De predikanten, coördinatoren, pastorale ouderlingen en -medewerkers vormen samen de Pastorale Raad; deze komt minimaal 5 keer per jaar samen. De leden van de Pastorale Raad communiceren de besproken punten met de betreffende secties.

De Kerkgroep Pastoraat heeft de volgende taken toevertrouwd aan de Pastorale Raad:

- uitwerken van beleid van de kerkenraad op pastoraal terrein
- de kerkenraad gevraagd en ongevraagd adviseren over zaken rond pastoraat
- het pastorale werk in de verschillende secties coördineren, zodat er zoveel mogelijk gelijkheid in pastorale zorg ontstaat, bijv. in beleid van 'attenties brengen' enz.
- in overleg met de predikant initiatief nemen tot opzet van groothuisbezoeken, deze inhoudelijk met de predikant voorbereiden en zo nodig zorgen voor een ruimte, waar mensen samen komen
- initiatieven stimuleren, die bijdragen tot verbinding tussen gemeenteleden onderling, zoals inloophuis, koffieochtenden, contactmiddagen, maaltijden en gesprekskringen
- peilen van behoeften van gemeenteleden op pastoraal gebied en nieuwe initiatieven in werking zetten
- toerustingsmomenten organiseren voor degenen die zich met pastoraat bezighouden in de gemeente

De Protestantse Gemeente Oosterbeek-Wolfheze is ingedeeld in 10 secties. Nadere Informatie over de sectie-indeling vindt men in de Gemeentegids.

In elke sectie wordt het contact tussen en met gemeenteleden onderhouden door een sectieteam. Een sectieteam bestaat tenminste uit: een predikant, een ouderling of coördinator, zo mogelijk een pastoraal ouderling of pastoraal medewerker, contactpersonen en zo nodig oproepbaar een diaken. Het sectieteam wordt geleid door de ouderling of sectiecoördinator.

De ouderling/coördinator:

- is eerste contactpersoon voor de betreffende sectie.
- roept eigen sectieteam samen en coördineert bezoekwerk.
- is contactpersoon voor de predikant: geeft aan hem of haar namen door van mensen die bezoek van een predikant nodig hebben. De predikant geeft omgekeerd namen door van mensen die extra aandacht behoeven. De ouderling/coördinator zorgt ervoor dat deze bezocht worden.
- is aanspreekpunt en stimulator voor de contactpersonen, werkt zo mogelijk nieuwe contactpersonen in en biedt ondersteuning.

Alle adressen zijn veelal straatsgewijs toebedeeld aan de contactpersonen. Het aantal adressen per contactpersoon varieert in afhankelijkheid van inzetmogelijkheden en zou tot maximaal 20 adressen beperkt moeten zijn. Momenteel zijn er in een groot aantal secties onvoldoende contactpersonen en nemen ouderlingen en diakenen tevens deze taken waar.

Iedere contactpersoon maakt kennis met de adressen die haar of hem zijn toebedeeld. Tenminste éénmaal in de vijf jaar wordt vastgesteld of, hoe, met wie en in welke mate contact met de kerk op prijs wordt gesteld.

Specifiek voor het werk van de contactpersoon zijn verder:

- het signaleren van bijzondere situaties en zo nodig het informeren en inschakelen van predikant en andere ambtsdragers (coördinerend ouderling is aanspreekpunt)
- kennismaken met nieuw ingekomen leden
- persoonlijke belangstelling tonen bij bijzondere gebeurtenissen zoals geboorte, ziekte, jubilea, verjaardagen ouderen >80 jaar, e.d., en het zo nodig verzorgen van attenties
- het na een jaar bezoeken van in de sectie wonende nabestaanden van een overleden gemeentelid en het aanbieden van een laagtijdagenboekje

Gemeenschap bevorderende activiteiten

Om onderlinge contacten van gemeenteleden te bevorderen organiseren secties van tijd tot tijd ontmoetingsactiviteiten in de vorm van koffieochtenden, contactmiddagen, maaltijden e.d. De behoefte hiertoe blijkt per sectie sterk te kunnen verschillen. De mate waarin men elkaar al kent, de leeftijdsopbouw, en de aard van het programma spelen hierbij een duidelijke rol. Een voorgeschreven richtlijn voor alle secties wordt daarom niet gehanteerd. Sectie overkoepelende activiteiten worden aangeboden bij onvoldoende belangstelling per sectie en zo nodig gemeente breed. In Wolfheze voeren de beide secties dergelijke activiteiten altijd gezamenlijk uit.

Koffiedrinken voor of na kerktijd is eveneens een ontmoetingsvorm. De secties zijn bij toerbeurt betrokken bij de organisatie van dit wekelijkse gebeuren in de Vredebergkerk.

Kerk naar buiten

Het werk van de secties is hoofdzakelijk intern gericht. Pastoraat speelt zich echter steeds meer buiten de kerkmuren af. Nieuwe vormen zijn nodig. Het is goed om te inventariseren waar mensen zich door de week mee bezighouden en daarbij aan te sluiten. Het aanbieden van kortdurende activiteiten heeft ook een pastorale functie. Het pastoraat is ook een instrument in de missionaire presentie van de kerk (mensen aan de rand of buiten de kerk). Verder is de rol van de sociale media belangrijk: social media vormen één groot netwerk van onderling pastoraat.

Knelpunten

Beperkte beschikbaarheid

Het aantal pastorale adressen per sectie varieert tussen de 100 en 150. Zelfs bij een volledige bezetting van de pastorale functies betekent dit, dat van regelmatig pastoraal contact met alle adressen geen sprake kan zijn. De beschikbaarheid van vrijwillige pastorale medewerkers en ouderlingen lijkt in de toekomst verder onder druk te komen staan door de te verwachten krimp van het aantal leden in de leeftijdscategorie 30-75 jaar.

Pastoraat voor oudere gemeenteleden

Een groot deel van de aandacht gaat uit naar oudere gemeenteleden. Vanuit hun kerkelijke verleden is er ook een verwachtingspatroon dat de kerk hierop kan inspelen. Naast aandacht van de contactpersonen en ouderling/pastorale medewerker wordt bezoek van een predikant veelal als vanzelfsprekend ervaren. Bij de huidige gehanteerde leeftijdsgrens van 75 jaar valt ca. 30% van de gemeente onder het ouderenpastoraat en dit neemt de komende jaren toe naar boven de 30% doordat het aantal oudere gemeenteleden vooralsnog slechts beperkt zal afnemen. Sinds januari 2017 verleent Hilde Bremer als pastoraal medewerker ondersteuning bij het ouderenpastoraat.

Onderkennen pastorale behoeften

De behoefte aan pastorale zorg is niet altijd goed te onderkennen. De directe betrokkenheid bij de activiteiten van de kerk is beperkt (maar 15-20% bezoekt de kerk), waardoor een groot deel van de gemeente niet helder in beeld is. De contactpersonen vormen de ogen en oren van de gemeente en geven signalen door. Door de aandacht voor ouderen en hun in doorsnee grotere meelevendheid is er redelijk zicht op deze categorie, maar vooral de leeftijdsgroep 20-70 jaar is slecht in beeld te houden. Pastoraat op verzoek bij een mondige gemeente wordt gepromoot, maar de respons is laag. Dit kan overeenkomen met de wensen, maar levert soms ook verwijten dat de kerk onvoldoende meeleeft. Structureel overleg met de Kerkgroep Diaconie is zeker wenselijk, met name in verband met eventuele hulpvragen.

Beleidsrichting

Rekening houdend met de doelstellingen en inspeland op de knelpunten wordt de volgende beleidsrichting aangehouden:

- De pastorale taak is een essentieel onderdeel van het gemeente-zijn. Pastorale werkers (predikanten, pastorale ouderlingen, pastorale medewerkers en contactpersonen) zullen beschikbaar zijn voor hen die dit nodig hebben.
- Bij zich voordoende bijzondere situaties (bv. crisis, ziekte) wordt onderling afgestemd wie de meest aangewezen persoon is voor het contact, waarbij ook eventueel andere gemeenteleden kunnen worden ingeschakeld. In bepaalde gevallen kan pastorale zorg leiden tot diaconale zorg.
- Werving van vrijwilligers, die een "een op een" pastorale taak willen uitvoeren.
- Wanneer de samenleving in bijzondere situaties een beroep doet op pastorale zorg zal de PG O-W hierop inspelen.
- Op contactpersonen en gemeenteleden wordt een beroep gedaan om signalen van behoeften aan (pastorale) zorg voor henzelf of voor anderen door te geven. Bezorgers van het kerkblad en kerkbalans zijn hier eveneens alert op.
- Om de gemeente in beeld te houden zal er door de secties tenminste éénmaal in de vijf jaar contact worden opgenomen met elk adres, en zullen behoeftes en verwachtingen worden nagegaan. Deze peiling kan gespreid in de tijd plaatsvinden (inmiddels is hiermee reeds gestart). Ontvangen relevante informatie wordt doorgespeeld aan alle directbetrokkenen.

- Gelet op de beperkingen in beschikbaarheid wordt aan de gemeente duidelijk gemaakt dat contactpersonen het eerste aanspreekpunt zijn met de kerk en dat bij behoefte aan pastorale zorg de pastorale medewerkers/ouderlingen/predikanten worden ingeschakeld.
- Ouderenpastoraat is onderdeel van het totale sectiepastoraat. Om de predikanten te ontlasten doet pastoraal medewerker Hilde Bremer bezoekwerk in de tehuizen Overdal en (zo nodig) de Molenberg.
- We streven ernaar, dat de werkdruk van de predikanten met betrekking tot het leiden van uitvaartdiensten wordt verminderd door de inzet van uitvaartleiders, die in onze gemeente beschikbaar zijn. Hilde Bremer is zich op deze taak aan het voorbereiden. De uitvaart van een gemeentelid is gemakkelijker door een uitvaartleider te verzorgen, als deze als pastoraal medewerker contact heeft gehad met het betreffende gemeentelid. Verder zijn Greet Meijer en Diny Timmer beschikbaar als uitvaartleider.
- Het werven van vrijwilligers voor het pastorale werk is o.a. vanwege de omvang van werkzaamheden problematisch. Het werven van pastorale medewerkers met een overzienbare kleine taak zal daarom worden gestimuleerd. Coördinator van een sectie is hiervan een voorbeeld (dit hoeft geen ouderling te zijn).
- In de toekomst zal steeds meer de nadruk moeten liggen op het groepspastoraat (in plaats van het individuele pastoraat). Hierbij kan men denken aan inloophuis, contactmiddagen, gesprekskringen, groothuisbezoeken, koffie ochtenden, sectiebijeenkomsten, bijeenkomsten met een maaltijd, enz.
- Er zullen toerustingsavonden georganiseerd worden voor mensen, die zich bezighouden met pastoraat in de gemeente.
- Het is belangrijk behoeften te peilen van gemeenteleden op pastoraal gebied en zo mogelijk nieuwe initiatieven in werking te stellen (bijv. het opzetten en begeleiden van rouwgroepen).
- Pastoraat aan mensen, die aan de rand van de kerk leven.